

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO

Zakon Br.2004/38

O PRAVIMA I ODGOVORNOSTIMA GRAĐANA
U ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI

Skupština Kosova,

Na osnovu Ustavnog Okvira o privremenoj samoupravi na Kosovu, Uredba br. 2001/9 od 15 Maja 2001. godine a na osnovu Poglavlja 5.1. (h), 9.1.26 (a), i

Priznajući pravo svakoga da uživa najviše moguće zdravstvene standarde,

Usvaja:

ZAKON O PRAVIMA I ODGOVORNOSTIMA GRAĐANA
U ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI

POGLAVLJE I
OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovaj zakon određuje prava i odgovornosti građana u zdravstvenoj zaštiti i uspostavlja mehanizme za zaštitu i obezbeđenje ovih prava i odgovornosti.

Značenje izraza
Član 2

2.1. Za potrebe ovog zakona, biće primenjena sledeća značenja:

a. **Građanin**: lice koje ima ispravnu boravišnu dozvolu koju su izdale vlasti odgovorne za teritoriju Kosova, ili lice sa statusom izbeglice ili inostrana žrtva trgovine ljudima, u skladu sa relevantnim propisima;

b. **Zdravstveni radnik**: profesionalac u zdravstvu, shodno članu 86. Opšteg Zakona o Zdravstvu, koji su kvalifikovani i imaju dozvolu za samostalni rad u zdravstvenim službama;

c. **Zdravstvena zaštita**: mere i radnje koje sprovodi Kosovo kao entitet ili opštine, zdravstvene ustanove, zdravstveni radnici i građani, kako bi unapredili sveopšte fizičko, duševno i društveno dobrostanje građana;

d. **Institucije zdravstvene zaštite:** sve institucije koje su osnovala pravna ili fizička lica, bez obzira na vrstu vlasništva ili nadzorne vlasti koje su ovlašćene da pružaju usluge zdravstvene zaštite na osnovu radnih dozvola izdatih od strane zdravstvenih vlasti;

e. **Profesionalna tajna:** čuvanje od neovlašćenih lica, kao poverljivih, podataka o zdravstvenom stanju građana, o uzrocima, okolnostima i važnim posledicama;

f. **Hitan slučaj:** momentalna promena zdravstvenog stanja koja, kada izostane hitna zdravstvena zaštita, nosi rizik smrti ili ozbiljnog, trajnog oštećenja zdravlja građanina;

g. **Medicinski tretman:** fizička, hemijska, biološka ili psihološka procedura primenjena radi prevencije, dijagnostikovanja, lečenja, rehabilitacije i drugih mera koje dovode ili mogu da dovedu do promene u zdravlju građana;

h. **Zdravstvena dokumentacija:** svaki pisani izveštaj, beleška, ili drugi dokumenat kojima je zdravstveni radnik imao pristup tokom lečenja a koji sadrži podatke o ličnom identitetu građana kao i pojedinosti o zdravstvenim uslugama koje su pružene građaninu.

i. **Ovlašćeni zastupnik:** Roditelj ili staratelj lica mlađeg od (18) godina. U slučaju kad lice mlađe od (18) godina nema ni roditelja ni staratelja, označava predstavnika Centra za socijalni rad.

j. **Potporna institucija:** Za institucije primarne zdravstvene zaštite, opština; za institucije sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite kao i za institucije zdravstvene zaštite u privatnom sektoru, Ministarstvo Zdravlja.

k. **Dete:** lice do 12 godine života.

2.2. Za potrebe ovog zakona muške imenice podrazumevaju i ženski rod osim ukoliko nije drugačije naznačeno.

Uloga građanina Član 3

Uloga građanina u sistemu zdravstvene zaštite uređena je u poglavlju IV Opšteg Zakona o Zdravstvu.

POGLAVLJE II PRAVA GRAĐANA

Pravo na kvalitetnu zdravstvenu zaštitu Član 4

4.1. Svaki građanin ima pravo na zdravstvenu zaštitu potrebnu njegovom zdravstvenom stanju. Zdravstvena zaštita trebalo bi da bude adekvatna i trajno dostupna svima, bez diskriminacije.

4.2. Zdravstvena zaštita je adekvatna ukoliko je u saglasnosti sa profesionalnim i etičkim propisima i smernicama koje se odnose na datu uslugu zdravstvene zaštite.

- 4.3. Zdravstvena zaštita je trajno dostupna ukoliko rad sistema zdravstvene zaštite dopušta korišćenje pomenutog 24 sata dnevno.
- 4.4. Određene kategorije građana imaju pravo na besplatnu zdravstvenu zaštitu u skladu sa Opštim Zakonom o Zdravstvu Kosova.
- 4.5. Zdravstvena zaštita je lišena bilo kakve diskriminacije ukoliko, u skladu sa odredbama o uslugama zdravstvene zaštite građani nisu diskriminisani po osnovu njihovog društvenog položaja, političkih ubeđenja, porekla, nacionalnosti, vere, pola, seksualnih sklonosti, starosti, bračnog stanja, fizičkih ili duševnih nesposobnosti, kvalifikacija ili svakog drugog osnova koji se ne odnosi na njihovo zdravstveno stanje.
- 4.6. U slučaju hitnosti, svako lice ima pravo na adekvatnu i trajnu hitnu zdravstvenu zaštitu, koja osigurava zaštitu od ozbiljnih ili trajnih oštećenja zdravlja, ublažavanje bolova i smanjenje patnje.
- 4.7. Ukoliko građanin ne može da dobije traženu uslugu zdravstvene zaštite u najkraćem mogućem vremenu koje zahteva njegovo zdravstveno stanje, institucija zdravstvene zaštite mora da ih obavesti o tome gde mogu da obezbede medicinski tretman.
- 4.8. Građanin će da bude stavljen na listu čekanja ako:
- a. druga institucija zdravstvene zaštite ne može da mu pruži dati medicinski tretman ili
  - b. u slučaju definisanom u stavu 1 građanin ne prihvata da mu medicinski tretman pruži druga institucija zdravstvene zaštite.
- 4.9. Građanin može da bude na listi čekanja samo iz razumnih razloga i u razumnom trajanju koje ne ugrožava njegov život.
- 4.10. U slučaju da je stavljen na listu čekanja, građanin mora da bude obavešten o razlozima čekanja, o očekivanom trajanju kao i o mogućim posledicama.
- 4.11. Redosled za listu čekanja i izbor sa iste praviće se prema kontrolisanim zdravstvenim standardima i profesionalnim kriterijumima, na način koji opravdava zdravstveno stanje građana na listi čekanja i bez diskriminacije. Službenik Ministarstva Zdravlja odgovoran za prava građana na zdravstvenu zaštitu ima pravo da proveri listu čekanja na osnovu pisanog ovlašćenja građana ili na svoju inicijativu, u okviru granica profesionalne poverljivosti iz člana 20. ovog zakona.
- 4.12. Lista čekanja sadrži podatke o zdravstvenoj zaštiti i lične identifikacione podatke građana koji čekaju da dobiju neku uslugu zdravstvene zaštite, kao i okolnosti koje opravdavaju njihov izbor.
- 4.13. Povodom izrade liste čekanja, prednost imaju invalidi rata u skladu sa odgovarajućim zakonom.
- 4.14. Ukoliko traženu uslugu zdravstvene zaštite nije moguće dobiti na Kosovu ili ukoliko je nije moguće dobiti u vremenskom roku koji zahteva njegovo zdravstveno stanje, građanin ima pravo na zdravstvenu zaštitu van Kosova, pod uslovima koji će da budu određeni u podzakonskim aktu izdatom od strane Vlade Kosova.
- 4.15. Odredbe ovog zakona takođe važe za svako lečenje koje nije kao neophodno predviđeno u zdravstvenoj zaštiti.

Pravo da bira Član 5

5.1. Građanin ima pravo da bude konsultovan i lečen od strane lekara prema svom izboru, uz saglasnost institucije zdravstvene zaštite, u okviru ograničenja predviđenih zakonom i operativnim pravilnicima odgovarajuće institucije za zaštitu zdravlja.

5.2. Građanin može da traži ispitivanje od konzorciuma lekara unutar institucije, u vezi sa: svakom dijagnozom ili terapijom koju je postavio i odredio lekar koji ga leči, planiranim puštanjem iz institucije za bolničko lečenje ili upućivanja u drugu instituciju zdravstvene zaštite.

Pravo na ljudsko dostojanstvo Član 6

6.1. U toku pružanja usluga zdravstvene zaštite, mora da bude poštovano ljudsko dostojanstvo građana, privatnost, lični integritet i verska ubeđenja.

6.2. U nedostatku odredaba u ovom zakonu koje bi imale drugačije dejstvo, samo neophodne intervencije za zdravstvenu zaštitu građanina mogu da se izvrše na građaninu bez njegove saglasnosti.

6.3. U toku lečenja, građanin može, kada to zahteva njegovo zdravstveno stanje, da bude ograničen u vršenju svojih prava samo u trajanju i na način predviđen zakonom.

6.4. U toku lečenja, lična sloboda građanina može da se ograniči fizičkim, hemijskim, biološkim ili psihološkim metodama ili procedurama isključivo u slučaju hitnosti ili u interesu zaštite života, fizičke bezbednosti i zdravlja građanina ili drugih, kako je propisano zakonom. Ograničenje građanina ne može da bude kaznene prirode i može da traje samo onoliko koliko i uzrok zbog kojeg je nalog izdat.

6.5. U toku lečenja, poštuje se građaninova privatnost, a odeća može da bude skinuta samo u meri i vremenu za koje postoji profesionalno opravdanje.

Pravo na komunikaciju Član 7

7.1. U toku ležanja u instituciji za bolničko lečenje, građanin ima pravo da ostvaruje kontakt sa drugim licima i da prima posetioce. Institucija zdravstvene zaštite treba da dozvoli i omogući takvu komunikaciju i kontakte, koliko bude moguće.

7.2. Građanin može da vrši prava definisana u stavovima 1 do 7 ovog člana, u zavisnosti od postojećih uslova u instituciji za bolničko lečenje, poštujući prava drugih i osiguravajući održavanje neometanog lečenja građana. Detaljni propisi o ovome biće definisani u operativnim pravilnicima institucije za bolničko lečenje, bez ograničenja sadržine tih prava. Operativni pravilnici mogu da utvrde dodatna prava pored onih definisanih u stavovima od 1 do 7.

7.3. Građanin sa ozbiljnim zdravstvenim stanjem ima pravo da odabere lice koje će da bude sa njim ili, u slučaju pravne nesposobnosti, lice koje odabere lice definisano u stavu 11.1. Za tu svrhu, smatra se da je građanin u teškom zdravstvenom stanju ako zbog svog

stanja ne može da se stara o sebi, ako mu se bolovi ne mogu olakšati čak ni uz korišćenje lekova ili ako je u stanju psihičke krize.

7.4. Dete ima pravo na svog roditelja, ovlašćenog zastupnika ili rođaka kojeg je odabrao, ili ih je odabrao njegov ovlašćeni zastupnik, da ostanu sa njim tokom njegovog boravka u instituciji za bolničko lečenje.

7.5. Žena koja se porađa ima pravo da odabere punoletno lice da bude uz nju pre, tokom kao i nakon porođaja, da smesti svoju bebu u istu sobu u kojoj se i sama nalazi (zajednički smeštaj) osim ako zdravstveno stanje bebe to ne dozvoljava.

7.6. U odsustvu operativnih pravilnika u instituciji za bolničko lečenje koji bi imali različito dejstvo, građanin ima pravo da koristi svoju odeću i lične stvari.

Pravo da napusti instituciju Član 8

8.1. Građanin ima pravo da napusti zdravstvenu ustanovu, osim ako time ugrožava fizičku bezbednost ili zdravlje ostalih. Ovo pravo može da se ograničiti u slučajevima definisanim zakonom.

8.2. Građanin će da obavesti lekara koji ga leči o nameri da ode a ova činjenica biće naglašena u zdravstvenoj dokumentaciji građanina.

8.3. Ukoliko građanin napusti zdravstvenu ustanovu bez najave, lekar koji ga leči će ovu činjenicu da navede u zdravstvenoj dokumentaciji građanina, a ako to zahteva zdravstveno stanje građanina, obavestiće nadležne vlasti o odlasku građanina iz institucije i, u slučaju poslovne nesposobnosti ili smanjene poslovne sposobnosti građanina, ovlašćenog zastupnika.

8.4. Građanin, njegov član porodice, drugi rođaci ili ovlašćeni zastupnik biće unapred informisani o otpuštanju iz zdravstvene ustanove, ukoliko je moguće, najmanje 24 sata pre planiranog otpusta.

8.5. U slučaju građaninove poslovne nesposobnosti, pravo definisano u stavu 1 ovog člana može da ostvari uz dogovor sa ovlašćenim zastupnikom.

Pravo na informisanost Član 9

9.1. Građanin ima pravo da primi potpunu informaciju na individualnom obrazcu.

9.2. Građanin ima pravo da prima detaljne informacije o:

- a. njegovom ili njenom zdravstvenom stanju uključujući i medicinske procene;
- b. predloženim pregledima i intervencijama;
- c. mogućim prednostima i rizicima izvršavanja odnosno neizvršavanja predloženih pregleda i intervencija;
- d. planiranim datumima izvođenja pregleda i intervencija;
- e. svom pravu da odlučuje u pogledu predloženih pregleda i intervencija;
- f. mogućim alternativnim postupcima i metodama;

- g. toku lečenja i očekivanom ishodu;
- h. uspeh ili neuspeh lečenja po završetku svakog pregleda i intervencije, uključujući i odstupanje rezultata od očekivanih kao i razloge toga;
- i. predloženom načinu života; i
- j. svaku drugu informaciju koja se odnosi na zdravstveno stanje građanina ili medicinski tretman.

9.3. Građanin ima pravo da se upozna sa imenima, profesionalnim kvalifikacijama i položajem lica koja su direktno uključena u njegov medicinski tretman.

9.4. Građanin sa poslovnom nesposobnošću ili smanjenom poslovnom sposobnošću takođe ima pravo na informaciju koja odgovara njegovom uzrastu i duševnom stanju.

9.5. Građanin ima pravo da primi informaciju na način koji je za njega razumljiv, u pogledu njegove starosne dobi, obrazovanja, znanja, sposobnosti rasuđivanja i njegove želje izražene u ovoj stvari.

9.6. Kada je potrebno, obezbediće se prevodilac ili tumač za jezik znakova za pribavljanje informacija, u meri u kojoj je to moguće.

9.7. Uslove potrebne za vršenje prava vezanih uz dobijanje informacija obezbediće potporna institucija.

9.8. Poslovno sposoban građanin može da se odrekne svog prava na informisanost osim u slučajevima kada mora da zna prirodu svoje bolesti, kako druge ne bi doveo u opasnost.

9.9. Ako se intervencija događa na inicijativu građanina a ne u terapeutske svrhe, opozivanje prava na informisanost je pravno valjano samo u pisanoj formi.

9.10. Poslovno sposoban građanin ima pravo da u pisanoj formi ili na neki drugi pouzdan način odredi lice koje će umesto njega da bude informisano.

9.11. Građanin ima pravo da bude informisan čak i u slučaju kada njegova saglasnost inače nije uslov za početak terapije.

Pravo na ličnu odluku

Član 10

10.1. Građanin ima pravo da donese ličnu odluku o tome da li da se podvrgne određenom tretmanu ili ne. Ovo može da bude ograničeno samo ako je predviđeno zakonom.

10.2. U vršenju prava na ličnu odluku, građanin je slobodan da odluči da li želi da koristi usluge zdravstvene zaštite ili ne i za koje intervencije je saglasan ili ih odbija, u toku korišćenja takvih usluga, uzimajući u obzir ograničenja propisana zakonom.

10.3. Građanin ima pravo da učestvuje u svakoj odluci koja se tiče njegovog medicinskog tretmana, osim u izuzecima predviđenim zakonom. U vršenju prava na ličnu odluku, građanin treba da dobije adekvatnu, tačnu i potpunu informaciju kako je predviđeno u članovima 9. i 19. ovog zakona.

10.4. Građanin može dati svoju saglasnost definisanu u prethodnom stavu usmeno, pisano ili ponašanjem koje upućuje na takvu saglasnost u prisustvo dva svedoka, osim ako je drugačije propisano zakonom.

10.5. Pisana saglasnost građana zahteva se za invazivne intervencije ili – ukoliko građanin nije u stanju - izjava data usmeno ili na neki drugi način u prisustvu dva svedoka.

10.6. Građanin u svakom trenutku može da povuče svoju saglasnost za vršenje intervencije. Međutim, u slučaju povlačenja saglasnosti bez opravdanog razloga, građanin može da bude obavezan da naknadi razumne troškove pretrpljene usled toga.

Član 11

11.1. Lice sa potpunom poslovnom sposobnošću, osim ukoliko zakon propisuje drugačije, u javnoj izjavi ili u nedvosmislenoj ličnoj izjavi ili, u slučaju nemogućnosti da piše, u izjavi datoj u prisustvu dva svedoka, može da:

- a. imenuje poslovno sposobno lice da vrši pravo davanja saglasnosti i odbijanja u njegovo ime i koje će da bude obaveštavano na osnovu članova 9 i 19 ovog zakona;
- b. isključi bilo koje od lica definisanih u stavu 2 ovog člana, od vršenja prava davanja saglasnosti i odbijanja u njegovo ime, ili od dobijanja informacija, kako je definisano u članovima 9. i 19. ovog zakona.

11.2. Ako građanin, u uslovima hitnosti po zdravlje, nije poslovno sposoban i nema lica sa pravom na davanje izjave iz stava 11.1., tačka (a), sledeća lica imaju pravo da vrše pravo davanja saglasnosti i odbijanja prema sledećem redosledu, u okvirima propisanim u stavu 4 - uzimajući u obzir odredbe stava 11.1. tačka (b):

- a. građaninov ovlašćeni zastupnik, u njegovom odsustvu;
- b. sledeći članovi porodice, poslovno sposobni;
  - i. supružnik ili vanbračni partner, u njegovom odsustvu,
  - ii. naslednik stariji od 18 godina, u njegovom odsustvu,
  - iii. roditelj, u njegovom ili njenom odsustvu,
  - iv. brat ili sestra, u njegovom ili njenom odsustvu,
  - v. deda ili baka;
- c. u odsustvu člana porodice iz tačke (b), to je odgovorni medicinski stručnjak.

11.3. U slučaju oprečnih izjava lica sa pravom na davanje izjave iz istog reda, biće uzeta u obzir odluka sa mogućim najpovoljnijim dejstvom po zdravlje građanina, na osnovu ocene institucije zdravstvene zaštite.

11.4. Osobe definisane u stavu 2 mogu dati izjavu samo ukoliko su adekvatno informisane shodno članu 9, Izjava može da obuhvati i davanje saglasnosti za invazivnu intervenciju koju predloži nadležni lekar. U svakom slučaju, takva izjava – uz izuzetak slučaja definisanog u stavu 15.3 – ne sme da nepovoljno utiče na zdravlje građanina a posebno da dovede do ozbiljnog ili trajnog narušavanja zdravlja. Građanin će da bude informisan o takvoj izjavi odmah nakon što povratu svoju poslovnu sposobnost.

11.5. U davanju izjava o pružanju zdravstvene zaštite, mišljenje građanina koji nije poslovno sposoban ili je sa ograničenom poslovnom sposobnošću uzeće se u obzir u meri u kojoj nije u suprotnosti sa profesionalnim normama i standardima. Ova odredba važi i u slučajevima gde pravo saglasnosti i odbijanja vrše lica definisana u stavu 2 ovog člana.

Član 12

12.1. Građanin će se podvrgnuti predloženom lečenju bez date saglasnosti ukoliko nije u mogućnosti da da izjavu o saglasnosti usled svog zdravstvenog stanja i;

- a. dobijanje izjave od lica definisanih u stavu 11.1 tačka (a) dovelo bi do odlaganja koje bi ozbiljno ugrozilo zdravlje građanina,
- b. ukoliko bi, u slučaju invazivnih intervencija, dobijanje izjave od lica definisanog u stavu 11.1 tačka (a) ili stava 11.2 dovelo do odlaganja, a odloženo izvođenje intervencije vodilo do ozbiljnog ili trajnog narušavanja zdravstvenog stanja građanina.

12.2. Saglasnost građanina se ne zahteva ukoliko bi neizvršenje date intervencije ili postupka:

- a. ozbiljno ugrozilo zdravlje ili fizičku bezbednost drugih – uključujući i fetus posle 10 nedelje trudnoće, u skladu sa zakonom;
- b. ukoliko je život građanina u neposrednoj opasnosti – takođe uzimajući u obzir članove 15-18 ovog zakona.

Član 13

13.1. Ako u toku invazivne intervencije postane neophodno njeno proširenje koje nije bilo predviđeno, u nedostatku pristanka za takvo proširenje – osim slučaja definisanog u stavu 2 ovog člana – ono može da bude izvršeno samo ako:

- a. to zahteva stanje medicinske hitnosti, ili
- b. propust bi za građanina predstavljao nesrazmerno teško narušavanje zdravlja.

13.2. Ako bi proširenje intervencije definisano u prethodnom stavu dovelo do gubitka organa ili nekog dela tela ili do potpunog gubitka njihovih funkcija – intervencija može da bude nastavljena samo ako je život građanina u neposrednoj opasnosti.

Član 14

14.1. Potreban je pisani pristanak građanina za korišćenje bilo koje njegove ćelije, ćelijske komponente, tkiva, organa i delova tela odstranjenih za života u vezi sa intervencijom, za bilo koju svrhu koja nije povezana sa medicinskim tretmanom građanina. Pristanak građanina nije potreban za uništenje tog materijala na uobičajeni način.

14.2. Građanin ima pravo da odluči o bilo kojoj intervenciji koja se tiče njegovog leša u slučaju smrti, unutar ograničenja propisanih zakonom.

Pravo na odbijanje pružanja usluge

Član 15

15.1. Osim uslova propisanih u stavovima 2 – 3 i slučajevima definisanim u stavu 6 ovog člana, građanin sa punom poslovnom sposobnošću ima pravo da odbije medicinsku uslugu, osim ukoliko bi nepružanje ugrozilo život ili fizičku bezbednost drugih.

15.2. Bilo koju medicinsku uslugu, bez koje bi njegovo zdravstveno stanje verovatno bilo ozbiljno ili trajno narušeno, građanin može da odbije samo ako potpiše javnu izjavu ili nesumnjivu ličnu izjavu ili, ako nije u stanju da piše, u zajedničkom prisustvu dvojice svedoka. U ovom drugom slučaju, odbijanje mora da bude navedeno u zdravstvenoj dokumentaciji i overeno potpisima svedoka.

15.3. Intervencija na održavanju ili spasavanju života može samo da bude odbijena, time dopuštajući bolesti da nastavi svojim prirodnim tokom, ako građanin boluje od teške bolesti koja, prema tekućem stanju medicinske nauke, dovodi do smrti u kratkom vremenskom periodu čak i uz pružanje adekvatne zdravstvene nege, i neizlečiva je. Odbijanje intervencije na održavanju ili spasavanju života dopušteno je uz poštovanje formalnih uslova propisanih u stavu 2.

15.4. Odbijanje definisano u stavu 3 punovažno je samo ako Komisija sastavljena od tri lekara pregleda građanina i oni donesu jednoglasnu, pisanu izjavu da je građanin doneo svoju odluku potpuno svestan posledica te odluke, i ako su ispunjeni uslovi definisani u stavu 3, a zatim trećeg dana od davanja izjave lekarske komisije građanin ponovo izjavi – u prisustvu dva svedoka – nameru odbijanja. Ako građanin ne pristane na pregled pred lekarskom komisijom, njegova izjava o odbijanju lečenja ne može da se uzme u obzir.

15.5. Članovi Komisije definisane u stavu 4 su: dva lekara sa specijalizacijom iz oblasti koja odgovara prirodi bolesti, koji nisu učestvovali u lečenju građanina i jedan psihijatar. Mora da se čuje mišljenje lekara koji je lečio pacijenta.

15.6. Žena ne može da odbije intervenciju za održavanje ili spasavanje života ako je u pitanju trudnica ili pretpostavka da se radi o trudnoći, nakon vremenskog perioda predviđenog stavom 12.2 tačka (a).

15.7. U slučaju odbijanja definisanog u stavovima 2 i 3, obavezan je pokušaj da se sazna za razloge takve odluke građanina kroz razgovor i da se utiče na preinačenje odluke. U tome, pored informacija definisanih u članu 9, građanin mora ponovo da bude obavešten o posledicama nepružanja intervencije.

15.8. Građanin može u svakom trenutku da povuče svoju izjavu u vezi sa odbijanjem bez ikakvih ograničenja u pogledu forme.

Član 16

16.1. U slučaju građanina bez poslovne sposobnosti ili sa ograničenom poslovnom sposobnošću, pružanje medicinske pomoći definisano u stavu 15.2 ne može da bude odbijeno.

16.2. Ako se radi o građaninu bez poslovne sposobnosti ili sa ograničenom poslovnom sposobnošću, kod odbijanja opisanog u stavu 15.3, institucija zdravstvene zaštite mora da pokrene postupak za dobijanje potrebnog pristanka od suda. Lekar koji leči pacijenta mora pružiti sveobuhvatan medicinski tretman koji zahteva zdravstveno stanje građanina, do donošenja pravosnažne i konačne sudske odluke. U slučaju neposredne opasnosti po život, nije neophodno dobijanje saglasnosti od suda za vršenje hitne intervencije.

16.3. Lekar koji leči pacijenta, radi ispunjenja svoje obaveze definisane u prethodnom stavu može, prema potrebi, da uspostavi saradnju sa policijskim organima.

16.4. U postupku dobijanja izjave definisane u stavu 2 ovog člana, sud radi u vanparničnom postupku, bez odlaganja. Na takav postupak biće primenjeno objektivno izuzeće od plaćanja troškova, osim ukoliko je drugačije propisano u ovom zakonu.

Član 17

17.1. Lice sa potpunom poslovnom sposobnošću može, u slučaju naknadnog gubitka svoje poslovne sposobnosti, da u javnoj izjavi odbije:

- a. izvesna ispitivanja i intervencije definisane u stavu 15.1,
- b. intervencije definisane u stavu 15.3, kao i,
- c. izvesne intervencije na spasavanju ili održavanju života ako boluje od neizlečive bolesti a zbog bolesti nije u stanju da se fizički brine sam o sebi ili ako trpi bolove koji ne mogu da budu ublaženi prikladnom terapijom.

17.2. Lice sa potpunom poslovnom sposobnošću može, u slučaju naknadnog gubitka svoje poslovne sposobnosti, da u javnoj izjavi imenuje lice sa potpunom poslovnom sposobnošću koje će umesto njega da ima prava definisana u stavu 1.

17.3. Izjava definisana u stavovima 1 i 2 ovog člana, punovažna je ako psihijatar svojim profesionalnim mišljenjem koje nije starije od mesec dana potvrdi, da je građanin doneo svoju odluku u potpunosti svesno njenih posledica. Ova izjava mora da bude ponovljena svake dve godine i može u svakom trenutku da bude povučena od strane građanina, bez obzira na njegovu poslovnu sposobnost i bez ikakvih formalnih zahteva.

17.4. U slučaju da je izjavu o odbijanju intervencije dalo lice sa potpunom poslovnom sposobnošću shodno stavu 17.2, Komisija definisana u stavu 15.4 donosi izjavu o tome:

- a. da li postoje uslovi dati u stavu 17.1, i
- b. da li je građanin definisan u stavu 17.2 doneo svoju odluku u potpunosti svestan njenih posledica.

Član 18

18.1. Okončanje ili neizvršavanje intervencije definisane u stavu 15.3 moguće je samo ako volja građanina u tom smislu može da bude utvrđena jasno i nedvosmisleno. U slučaju sumnje, mora da bude uzeta u obzir bilo koja kasnija izjava građanina; kad nema takve izjave, mora se uzeti u obzir dobijanje pristanka na intervenciju za spasavanje ili održavanje života.

18.2. Građanin, odnosno lice definisano u stavu 17.2 koje odbija intervenciju ne može da bude prisiljeno ni na koji način da izmeni svoju odluku. Čak i u slučaju odbijanja intervencije definisane u stavu 15.3, građanin ima pravo na pružanje medicinske usluge usmerene na ublažavanje njegove patnje i smanjenje bolova.

Pravo na uvid u zdravstvenu dokumentaciju

Član 19

19.1. Građanin ima pravo da se upozna sa podacima sadržanim u dokumentaciji institucije zdravstvene zaštite vezanoj za njega kao i ima ovlašćenje da bude informisan o načinima pristupa do nje.

19.2. Institucija zdravstvene zaštite raspolaže zdravstvenom dokumentacijom a građanin ima uvid na informacije koje su u njoj sadržane.

19.3. Građanin ima pravo:

- a. da dobije informacije o rukovanju podacima koji se odnose na njegovo lečenje,
- b. da se upozna sa zdravstvenim podacima koji se odnose na njega,
- c. ima uvid u zdravstvenu dokumentaciju kao i uzima kopije iste, na svoj trošak,
- d. dobije konačni izveštaj pri otpuštanju iz zdravstvene ustanove;
- e. dobije kratak sažetak ili izvod sa mišljenjem o njegovim zdravstvenim podacima, iz opravdanih razloga, na svoj trošak.

19.4. Građanin ima pravo da inicira dopunu ili ispravku zdravstvene dokumentacije koja se odnosi na njega u delu koji smatra netačnim ili nepotpunim. Pogrešno uneti podaci o medicinskim uslugama nakon unosa novih podataka ne mogu da budu izbrisani, već ispravljani tako da prvobitno uneti podaci budu vidljivi.

19.5. Ako zdravstvena dokumentacija prikupljena za građanina sadrži i lične podatke koji se tiču drugog lica, pravo na privatnost tog lica mora da bude poštovano. Prema tome, građanin može i da ne koristi svoje pravo uvida i druga prava iz stava 19.3, u pogledu informacija koje se odnose na drugo lice.

19.6. Lice definisano u stavovima 11.1 i 11.2 ima pravo na uvid u zdravstvenu dokumentaciju lica bez poslovne sposobnosti.

19.7. Građanin ima pravo da ovlasti lice koje sam odredi, u pisanoj formi, na uvid u svoju zdravstvenu dokumentaciju i na kopiranje iste za vreme trajanja njegovog ili njenog lečenja, u pogledu bolesti od koje boluje.

19.8. Nakon završetka lečenja građanina, samo lice ovlašćeno u nedvosmislenoj privatnoj izjavi koju sačini građanin ima pravo na uvid u zdravstvenu dokumentaciju i kopiranje iste.

19.9. U slučaju smrti građanina, njegov ovlašćeni zastupnik, bliski rođak i naslednici imaju pravo da se upoznaju sa zdravstvenim podacima koji su u vezi, ili bi mogli biti, sa uzrokom smrti i koji su povezani sa lečenjem pre nastupanja smrti kao i pravo da ima na uvid zdravstvenu dokumentaciju; kopiranje iste može biti obavljeno u sopstvenom trošku.

19.10. Detaljna pravila o rukovanju zdravstvenim podacima i pratećim ličnim podacima i njihovoj zaštiti biće ustanovljena podzakonskim aktom, koji će da donese Ministarstvo Zdravlja.

Pravo na poverljivost i privatnost Član 20

20.1. Građanin ima pravo na zaštitu poverljivosti i privatnosti svojih ličnih podataka, informacija povezanih sa njegovim zdravstvenim stanjem i medicinskim tretmanom, kao i da bilo koje druge informacije koje se nalaze u njegovoj zdravstvenoj dokumentaciji.

20.2. Građanin ima pravo da izjavi ko sve može da dobije informacije o njegovoj bolesti i očekivanom ishodu odnosno ko je isključen od delimičnog ili potpunog upoznavanja sa njegovim zdravstvenim podacima.

20.3. Podaci iz stava 20.1 biće otkriveni i bez pristanka građanina o kojem je reč, ako tako nalaže zakon.

20.4. Lice koje je nadležno za trajnu palijativnu negu građanina može da bude informisano, i bez pristanka građanina, o neophodnim zdravstvenim podacima u njegovoj zdravstvenoj dokumentaciji, ukoliko bi nedostatak ovih informacija mogao da dovede do pogoršanja zdravstvenog stanja građanina.

20.5. Građanin ima pravo da tokom njegovog medicinskog tretmana budu prisutna samo ona lica koja su potrebna radi sprovođenja medicinskog tretmana, i ona lica za čije je prisustvo građanin dao pristanak, osim ukoliko je drugačije propisano u zakonu.

20.6. Građanin ima pravo da njegov medicinski tretman bude sproveden u uslovima pod kojim, za njih, drugi ne mogu bez njegovog pristanka da za to saznaju, osim u slučaju hitnosti i ugroženog stanja, ako to ne može da se izbegne.

20.7. Građanin ima pravo da imenuje lice koje treba da bude obavešteno o njegovom prijemu u instituciju zdravstvene zaštite bolničkog tipa, o toku njegovog zdravstvenog stanja, kao i ima pravo da iz toga isključi bilo koje lice. Institucija zdravstvene zaštite bolničkog tipa, obavestiće lice koje imenuje građanin o njegovom prijemu i o bilo kojoj kasnijoj promeni situacije, kao i o bilo kojoj značajnijoj promeni zdravstvenog stanja građanina.

POGLAVLJE III ODGOVORNOSTI GRAĐANINA U ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI

Član 21

21.1. Prilikom korišćenja usluga zdravstvene zaštite, građanin mora da poštuje prateća zakonska pravila.

21.2. Ako to dopušta njegovo zdravstveno stanje, građanin će da saraduje sa zdravstvenim radnicima angažovanim u njegovom lečenju, shodno sposobnostima i znanju koje poseduje, na sledeći način:

- a. obavestiće ih o svim potrebnim detaljima za utvrđivanje dijagnoze, za pripremu odgovarajućeg plana lečenja i za vršenje potrebnih intervencija, što znači da će da ih obavesti o svim prethodnim bolestima, lečenju, uzetim lekovima ili paramedicinskim proizvodima i tretmanima, kao i o faktorima rizika po zdravlje;

- b. obavestiće ih o svakom detalju u vezi sa svojom bolešću, koji može da ugrozi živote ili fizičku bezbednost drugih, naročito o bilo kojoj zaraznoj bolesti, i o bolestima i stanjima koja ga isključuju iz nekog zanimanja;
- c. u slučaju prenosivih bolesti da imenuje lica koja su im možda prenela zaraznu bolest i lica koja su oni možda zarazili;
- d. da ih obaveste o svim prethodnim pravnim izjavama koje su dali, a koje su povezane sa bolešću ili stanjem koje je u tekućem postupku lečenja;
- e. da se pridržavaju uputstava primljenih u vezi sa lečenjem;
- f. da poštuju operativne pravilnike institucije zdravstvene zaštite;
- g. da plate participacije i druge vrste cena;
- h. da dostave verodostojni dokaz za lične podatke.

Član 22

22.1. U vršenju svojih prava, građanin i njegovi rođaci moraju da poštuju prava drugih ljudi.

22.2. U vršenju prava koja propisuje ovaj zakon, građanin ili njegovi rođaci ne smeju da krše prava zdravstvenih radnika propisana zakonom.

22.3. Detaljan način vršenja prava i odgovornosti građanina u instituciji zdravstvene zaštite uređuju operativni pravilnici odnosno institucije zdravstvene zaštite, koja moraju da budu u punoj saglasnosti sa ovim zakonom.

Poglavlje IV

SPROVOĐENJE PRAVA GRAĐANINA U ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI

Član 23

Institucija zdravstvene zaštite, nakon prijema ili pre pružanja medicinske usluge, dužna je da obavesti građanina, u zavisnosti od njegovog zdravstvenog stanja, o pravima građana u zdravstvenoj zaštiti, o mogućnostima sprovođenja tih prava i o operativnim pravilima institucije zdravstvene zaštite. Ova odredba u potpunosti važi u odnosu na bilo koja druga lica koja imaju pravo na samoopredeljenje, u skladu sa ovim zakonom.

Istraga povodom pritužbi građana

Član 24

24.1. Građanin ima pravo da podnese žalbu u vezi sa zdravstvenom uslugom pruženom u instituciji zdravstvene zaštite, najkasnije u roku od 60 dana od dana kad se dogodio incident.

24.2. Institucija zdravstvene zaštite je dužna da ispita navode iz pritužbe i da o svojim zaključcima napismeno obaveste građanina, u roku od 10 radnih dana.

24.3. Na odluku institucije zdravstvene zaštite, građanin ima pravo žalbe njenoj potpornoj instituciji.

24.4. Vršenje prava na pritužbu ne utiče na pravo građanina da se obrati drugim institucijama u interesu istrage povodom pritužbe, kako je definisano u zasebnim zakonskim pravilima. Institucija zdravstvene zaštite mora da skrene pažnju građaninu na tu okolnost.

24.5. Detaljna pravila o istrazi, povodom pritužbe, unutar institucije zdravstvene zaštite biće data u internim operativnim pravilima odnosno ustanove.

24.6. Pritužba mora da bude zavedena a dokumentacija povezana sa pritužbom i pratećom istragom, čuva se 5 godina.

Koncept štete nanete građanima Član 25

25.1. U kontekstu ovog zakona, šteta naneta građanima predstavlja materijalnu i druge vidove nematerijalne štete uključujući bol i pad kvaliteta života, što je nastalo:

- a. kao posledica medicinskog tretmana ili medicinskog ispitivanja kojem je bio izložen kao subjekat;
- b. usled infekcije ili zapaljenja u vezi sa prisustvom intrahospitalne infekcije;
- c. od strukturnih nedostataka medicinske opreme ili zbog kvara medicinske opreme ili nečeg sličnog.

25.2. Posledice valjanog lečenja zasnovanog na opšte prihvaćenim načelima ili standardima medicinske prakse i nauke, koje nikako nisu mogle biti izbegnute korišćenjem podjednako efikasnih metoda lečenja, ne smatraju se u smislu ovog zakona štetom nanetom građanima.

Istraga povodom zahteva građana za naknadu štete Član 26

26.1. Građanin ima pravo da podnese zahtev za naknadu štete, zasnovanog na građanskoj odgovornosti za štetu koju zdravlju građanina, u toku pružanja medicinskog tretmana, prouzrokuje pojedinačna institucija zdravstvene zaštite, najkasnije u roku od jedne godine od dana kad je građanin po prvi put saznao za štetu koju je pretrpeo.

26.2. Zahtevi moraju da budu zavedeni a dokumentacija povezana sa zahtevom i pratećom istragom čuva se 5 godina.

Komisija za procenu štete nanete zdravlju građana Član 27

27.1. Ministarstvo Zdravlja obrazuje, na mandat od četiri godine, Komisiju za procenjivanje štete nanete zdravlju građana tokom medicinskog tretmana, u javnom i privatnom sektoru zdravstva (u daljem tekstu: Komisija).

27.2. Komisiju imenuje Ministar Zdravlja a sačinjavaju je kvalifikovane i nezavisne ličnosti, uključujući:

- a. jednog predstavnika Opšteg Stručnog Saveta;
- b. jednog predstavnika udruženja pacijenata;
- c. jednog člana koji nije deo tih institucija i koji poseduje kvalifikacije sudije.

27.3. Komisija ne odlučuje u krivičnim i disciplinskim predmetima, niti u predmetima koji se tiču davanja licence za rad.

27.4. Ukoliko Komisija ustanovi da je šteta uzrokovana postupcima ili nemarom zdravstvenih radnika, mora biti obavešten Opšti Stručni Savet.

27.5. Komisija odlučuje o validnosti i osnovanosti zahteva građanina u pogledu naknade štete i utvrđuje visinu naknade, uzimajući u obzir stepen gubitka radne sposobnosti građanina i njeno trajanje, kao i obim pretrpljenog gubitka zdravlja.

27.6. Članovi Komisije, pri proučavanju zahteva građana za naknadu štete, imaju pravo da se upoznaju sa svim potrebnim dokumentima. Administracija u instituciji zdravstvene zaštite, lekari, stomatolozi, farmaceuti, osoblje medicinskih sestara i medicinskih tehničara moraju da dostave informacije i dokumenta u roku od pet radnih dana, na traženje Komisije.

27.7. U razmatranju zahteva građana, članovi Komisije moraju da poštuju poverljivost.

Član 28

28.1. Zahtev građana za naknadu štete mora da bude podnet i razmotren u skladu sa postupkom koji utvrdi Komisija u svojim operativnim pravilima.

28.2. Zahtev građana mora da bude razmotren u periodu od tri meseca a odluka Komisije mora da bude dostavljena građaninu u pisanom obliku.

28.3. Odluke Komisije koje se odnose na naknadu štete obavezne su za Ministarstvo Zdravlja.

28.4. Ministarstvo Zdravlja i druge institucije ovlašćene shodno postupku koji utvrđuju zakoni Kosova, vrše kontrolu aktivnosti Komisije.

28.5. Komisija ima punu nezavisnost u toku donošenja odluka.

28.6. Komisija dostavlja godišnji izveštaj Skupštini.

Član 29

29.1. Mandat člana Komisije prestaje u sledećim situacijama:

- a. nakon isteka mandata;
- b. kada član podnese ostavku;
- c. kada član bude isključen odlukom vrhovnog suda;
- d. kada član nije u stanju da obavlja svoje dužnosti zbog ozbiljnih ličnih razloga;
- e. u slučaju konflikta interesa.

29.2. U slučaju ozbiljnog prekršaja radnih zadataka, proceduru za smenjivanje člana Komisije, ispred vrhovnog suda, može da pokrene institucija koja ga je predložila ili Ministar Zdravlja.

29.3. Osnivanje, aktivnosti kao i procedure Komisije biće utvrđeni u podzakonskom aktu koji će da donese Ministarstvo Zdravlja.

Naknada štete

Član 30

30.1. Komisija utvrđuje obim štete nanete zdravlju građanina postupcima ili nehatom lekara, stomatologa, farmaceuta, osoblja medicinskih sestara i medicinskih tehničara.

30.2. Ako je šteta naneta zdravlju građanina povećana usled nesavesnosti ili grubog nemara građana, naknada će da bude isplaćena samo za štetu na koju nisu uticale ove okolnosti.

30.3. Postupak za naknadu štete nanete zdravlju građana biće utvrđen ovim i drugim odgovarajućim zakonima.

Osiguranje institucija zdravstvene zaštite

Član 31

31.1. Institucije zdravstvene zaštite koje su licencirane za pružanje individualne zdravstvene zaštite na Kosovu, moraju da se osiguraju za slučaj građanske odgovornosti za štetu nanetu građanima usled postupaka ili nehata lekara, stomatologa, farmaceuta ili osoblja medicinskih sestara ili medicinskih tehničara.

31.2. Osniva se Fond za kompenzaciju štete nanete zdravlju građana u toku pružanja medicinskog tretmana, kroz uspostavljanje obaveznog osiguranja građanske odgovornosti pojedinačnih, javnih i privatnih institucija zdravstvene zaštite, za takve štete (u daljem tekstu: Fond).

31.3. Fond, plaćanje osiguranja i ugovorne obaveze između institucija zdravstvene zaštite i Ministarstva Zdravlja u pogledu ovog pitanja, biće ustanovljeni podzakonskim aktima koji će da donesu Ministarstvo Zdravlja i Ministarstvo Privrede i Finansija.

31.4. Fond, vodi godišnje računovodstvo o korišćenju svojih novčanih sredstava.

31.5. Osiguranje iz stava 1 ovog člana za institucije zdravstvene zaštite u privatnom sektoru, može biti obavljeno u Fondu iz stava 2 ovog člana ili putem sklapanja ugovora o osiguranju sa osiguravajućim zavodima koji imaju pravo da sprovode opšte osiguranje od opšte građanske odgovornosti, u skladu sa odgovarajućim zakonima.

31.6. Ako institucije zdravstvene zaštite u privatnom sektoru osiguraju svoju građansku odgovornost iz stava 1 ovog člana putem sklapanja ugovora o osiguranju sa osiguravajućim zavodima iz prethodnog stava, onda će uslovi osiguranja, visina uplata, postupak isplate premije, itd., da budu utvrđeni u ugovoru o osiguranju.

31.7. Institucije zdravstvene zaštite, koje se nisu osigurale za slučaj građanske odgovornosti za štetu nanetu građanima, usled postupaka ili nehata zdravstvenih radnika zapošljenih u njima, nemaju pravo da budu licencirane za pružanje individualne zdravstvene zaštite.

Plaćanje naknade građaninu
Član 32

32.1. Ukoliko je šteta prouzrokovana u instituciji zdravstvene zaštite koja je svoju građansku odgovornost iz stava 31.1 osigurala preko ugovora o osiguranju sa Fondom, naknada štete će biti isplaćena iz ovog Fonda, u skladu sa odredbama ovog zakona.

32.2. Naknada će da bude isplaćena na osnovu odluke Komisije iz stava 27.1, u skladu sa postupkom i u iznosu odobrenim u podzakonskom aktu iz stava 31.3, što ne može da prelazi 15 minimalnih mesečnih ličnih dohodaka.

32.3. Šteta će da bude isplaćena u skladu sa minimalnim mesečnim ličnim dohodkom, koji važi na dan kad je podnet zahtev za naknadu štete Komisiji.

32.4. Ako je građanin pretrpeo štetu u instituciji zdravstvene zaštite u privatnom sektoru koja je svoju građansku odgovornost iz stava 31.1 osigurala sa osiguravajućim zavodom, iz stava 31.5 ovog zakona naknada štete će biti isplaćena u skladu sa uslovima određenim u ugovoru iz stava 31.6 ovog zakona. U tom slučaju, maksimalni iznos naknade štete ne može da bude manji od sume navedene u stavu 2 ovog člana.

Žalba protiv odluke Komisije
Član 33

Protiv odluka Komisije može da bude uložena žalba pri nadležnom sudu u skladu sa odgovarajućim zakonima.

Prelazne odredbe
Član 34

Odredbe Poglavlja IV ovog zakona stupaju na snagu 15. januara 2005. godine.

Član 35

Ovaj zakon stupa na snagu posle usvajanja od Skupštine Kosova i proglašenja od Specialnog Predstavnik Generalnog Sekretara Ujedinjenih Nacija.

Zakon Br.2004/38
8 Septembar 2004

Predsednik Skupštine Kosova,

---

akademik Nexhat Daci